

**การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของแรงงานสตรี
ในอุตสาหกรรมอาหารทะเล จังหวัดปัตตานี**
**Development of a Model to Improve Quality of Life for
Female Labor in Pattani Seafood Industry**

ปราวณี ทองคำ
ศนัน เห่งเหมื่อน
เพ็ญพักตร์ ทองแท้
มารุค คำระอม

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน ปี 2548 – 2549
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของแรงงานสตรี ในอุตสาหกรรมอาหารทะเล จังหวัดปัตตานี

คณะผู้วิจัย ปราณีย์ ทองคำ, สนั่น เฟื่องเหมือน, เพ็ญพักตร์ ทองแท้, มารุต คำชะอม

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของแรงงานสตรีในอุตสาหกรรมอาหารทะเล จังหวัดปัตตานี กลุ่มตัวอย่างเป็นแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรมอาหารทะเลจากตำบลบานา อำเภอเมือง และตำบลระแว้ง อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี จำนวน 46 คน เทคนิคในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วม ได้แก่ การจัดเวทีเทคนิค AIC เทคนิคบัตรคำ แผนที่ความคิด และการสนทนากลุ่ม รวบรวมข้อมูลโดย การสังเกต การสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของแรงงานสตรีในอุตสาหกรรมอาหารทะเล จังหวัดปัตตานี มีขั้นตอนที่สำคัญ คือ 1) บูรณาการทีมวิจัยของภาคีการพัฒนา 2) วิเคราะห์ปัญหาของแรงงานสตรี 3) ศึกษาข้อมูลคุณภาพชีวิตของแรงงานสตรี 4) จัดทำแผนปฏิบัติการ 5) ปฏิบัติงานตามโครงการ 6) ติดตามประเมินผลและสรุปบทเรียน โดยมีหลักการสำคัญ คือ 1) การรวมกลุ่มของแรงงานสตรีในการดำเนินงานเป็นกลุ่มขนาดเล็ก ประสานเชื่อมโยงกันภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม 2) ภาคีการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการ 3) การสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของแรงงานสตรีใช้เทคนิคที่หลากหลายบนพื้นฐานของวัฒนธรรมและบริบทของชุมชน การดำเนินการดังกล่าวสามารถเสริมสร้างการเรียนรู้แก่แรงงานสตรี ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และส่งผลให้แรงงานสตรีมีการพัฒนาคุณภาพชีวิต 3 ด้าน คือ 1) ด้านเศรษฐกิจ แรงงานสตรีมีอาชีพเสริม รู้จักวางแผนเพื่อลดรายจ่ายในครอบครัว และใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต 2) ด้านสังคม แรงงานสตรีมีการพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัว มีการรวมกลุ่ม มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตน มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง และ 3) ด้านสุขภาพ แรงงานสตรีได้ปรับเปลี่ยนการดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัวด้านการรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การลดความเครียด ปัจจัยเอื้อในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในครั้งนี้ ได้แก่ องค์ประกอบของทีมวิจัย การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และการสนับสนุนด้านขวัญและกำลังใจอย่างต่อเนื่อง ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคได้แก่ สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ กิจกรรมพัฒนาชุมชนของภาครัฐที่เร่งรัดการใช้งบประมาณ และข้อจำกัดด้านเวลาของแรงงานสตรี

Abstract

This research was a participatory action research. It aimed at developing a model to improve the quality of life for female labor in Pattani seafood industry. The samples were 46 female labors from Tambon Bana and Tambon Rawaeng of Pattani Province. Methods for encouraging participation included forums, the AIC technique, meta-plan, mind-mapping, and group discussions. Observations, interviews, and a questionnaire were used in data collecting. Percentage, arithmetic mean, standard deviation, and a content analysis were used in data analysis.

It was found that the process to improve the quality of life for the female labor in Pattani seafood industry required 6 major steps: 1) forming an interdisciplinary research team of multi-lateral development unit; 2) analyzing the female labor's problems; 3) examining facts about the female labor's quality of life; 4) drawing up an action plan; 5) implementation; and 6) assessing and summarizing learning experiences. The major principles in the improvement process were as follow: 1) the female labor formed small operational groups with interactions within each group and between groups; 2) the multi-lateral development unit worked as an interdisciplinary task force; 3) the encouragement for the female labor's participation was carried out through various techniques based on the culture and contexts of their communities. The development of such a model to improve the quality of life helped educate the female labor, their communities, and all the related people. As a result, the female labor could improve their quality of life in 3 aspects. 1) Economic aspect: the female labor had supplementary occupations, decreased household expenses, learned budget planning, and had their life according to the principles of sufficient economy. 2) Social aspect: they learned to improve family relationships, formed interest groups, recognized the rights of the insurer, and persistent on self-development. 3) Health aspect: they changed their method of health care for themselves and family members regarding to food nutrition, exercises, and stress relief. The favorable factors for participation promotion were 1) the components of the research team; 2) participatory learning process; 3) morale support. The unfavorable factors were 1) the insurgencies in the areas; 2) the government's activities for community development to speed up the budget spending; and 3) the female labor's time constraint.